

D/180/07.00.00/2021

137 § **Tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintamalli**

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (tiedonhallintalaki 906/2019) tuli voimaan 1.1.2020. Tiedonhallintalaissa on säädetty tiedonhallintayksikön velvollisuudesta laatija ja ylläpitää tiedonhallintamallia. Keminmaan kunta on tiedonhallintayksikkö.

Tiedonhallintamalli on kuvaus tiedonhallintayksikössä toimivien viranomaisten tehtävien hoidossa toteutettavasta tiedonhallinnasta. Tiedonhallintamalli on laadittava ja ylläpidettävä palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tiedonsaanti koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojenkeruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi. Tiedonhallintamalli auttaa viranomaisia hallitsemaan jatkuvasti lisääntyvää tietomäärää. Se auttaa hahmottamaan ja hallitsemaan tiedon elinkaarta sekä siten tunnistamaan ja hallitsemaan myös uusien digitaalisten palvelujen käyttämiseen liittyviä riskejä.

Tiedonhallintamalli ei ole kertaluontainen kuvausvelvoite, vaan tiedonhallintamallia on ylläpidettävä aina, kun tiedonhallintayksikön tiedonhallinnassa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat sen sisältöön. Tiedonhallintamalli on luonteeltaan tiedonhallintayksikön oma sisäinen määräys siitä, miten tiedonhallinta ja tietojenkäsittely on toteutettava tiedonhallintamallin mukaisesti käsiteltäessä tietoaineistoja. Tiedonhallintamallin ylläpitovastuu on tiedonhallintayksiköllä ja siinä toimivilla viranomaisilla.

Vs. kunnanjohtajan viranhaltijapäätöksellä 21.9.2020 § 84 kuntaan nimettiin tiedonhallintalain mukainen työryhmä valmistelemaan tiedonhallintamallia. Työryhmään kuuluivat hallintojohtaja, johdon sihteeri ja Meri-Lapin Kuntapalvelujen toimitusjohtaja. Työryhmän valmistelema tiedonhallintamalli käsiteltiin kunnan johtoryhmässä 19.2.2021.

Liitteenä Tiedonhallintamalli**Vs. kunnanjohtajan esitys:**

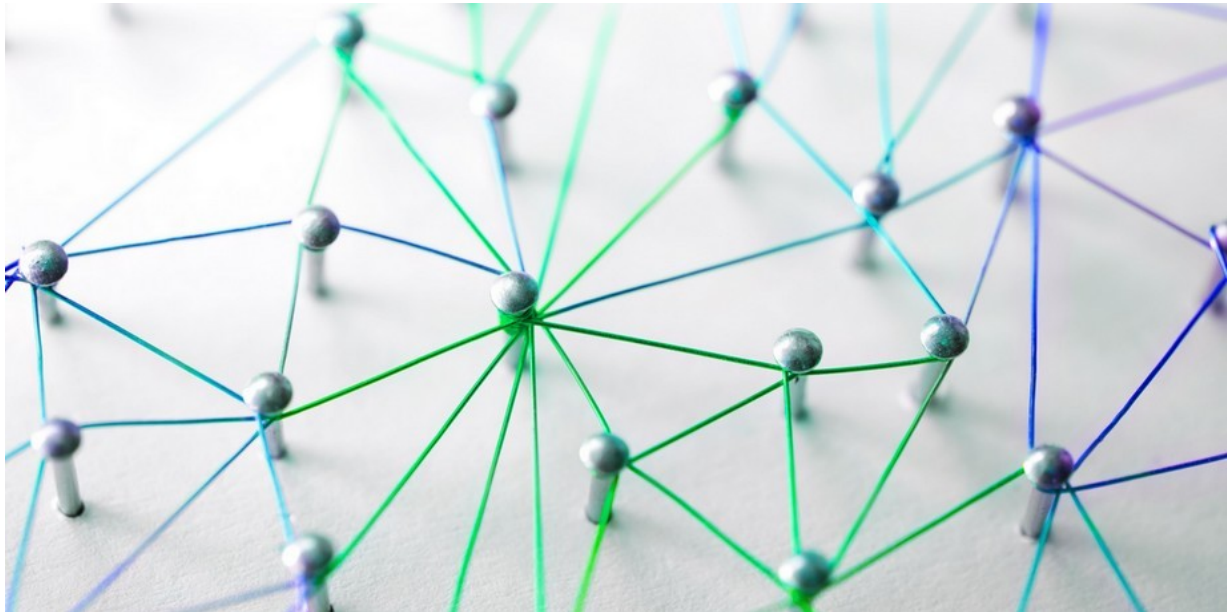
Kunnanhallitus päättää hyväksyä kunnan tiedonhallintalain mukaisen tiedonhallintamallin ja päivittää kunnan hallintosääntöä tiedonhallintalain toteuttamisen liittyvien vastuiden osalta.

Kunnanhallituksen päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Keminmaan kunnan tiedonhallintamalli

Hyväksytty kunnanhallitus 16.3.2021 § 137

Laatinut tiedonhallintatyöryhmä; hallintojohtaja Marja Kynsijärvi, johdon sihteeri Anne Puotiniemi ja Meri-Lapin kuntapalvelut toimitusjohtaja Aulis Martikainen

Sisällysluettelo

1.	Yleistä	3
2.	Tiedonhallintayksikkö	4
3.	Tiedonhallintalain velvoitteet	4
4.	Tiedonhallintamalli	4
4.1.	Tiedonhallintamallin sisältö	5
4.2.	Tiedonhallintamallin toimintaprosessit	5
4.3.	Tiedonhallintamallin tietovarannot	6
4.4.	Tiedonhallintamallin tietojärjestelmät	7
4.5.	Tietoturvallisuustoimenpiteet	7
5.	Tiedonhallintamallin ylläpitäminen	7

1. Yleistä

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (tiedonhallintalaki 906/2019) sekä siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1.1.2020. Laki edistää tiedonhallinnan yhdenmukaistamista, tietoturvaluutta, tietoaineiston vastuullista hyödyntämistä, julkisuusperiaatteen toteuttamista, sekä digitalisointia viranomais-toiminnassa.

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata siitä, että tiedonhallintalain mukaiset vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty Keminmaan kunnassa.

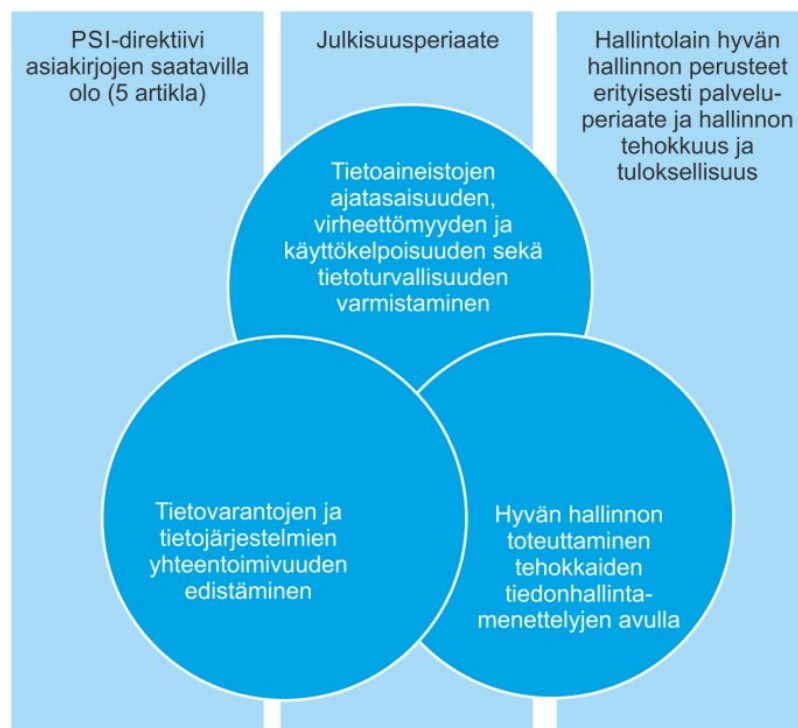
Tiedonhallintalain (906/2019) lisäksi Keminmaan kunnassa on säädetty velvollisuuksia julkisuuslaissa (621/1999), digipalvelulaissa (306/2019), arkistolaisissa (831/1994), hallintolaisissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) sekä Euroopan unionin tietosuoja-asetuksessa ja kansallisessa tietosuojalaissa (1050/2018).

Tämän tiedonhallintamallin tarkoituksena on kuvata ja koota yhteen ne vastuut, jotka tiedonhallintaan liittyvät.

Tiedonhallintalain tarkoituksena on

- määritellä ja kuvata Keminmaan kunnan toimintaympäristön tiedonhallinta
- toimia palvelujen kehittämisen apuvälineenä
- toimia asiankäsittelyn suunnittelun ja toteuttamisen apuvälineenä
- toimia tietoaineistojen suunnittelun ja toteuttamisen apuvälineenä
- toimia tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamisen apuvälineenä
- auttaa moninkertaisen tiedonkeruun vähentämisessä
- olla apuväline tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamisessa sekä
- toimia apuvälineenä tietoturvaluuden ylläpidossa.

Tiedonhallintalain tarkoitus

4.1. Tiedonhallintamallin sisältö

Tiedonhallintamallia on tarkoitus käyttää tiedonhallinnan vastuiden tunnistamiseen, määrittelemiseen, toiminnan johtamiseen ja toteuttamiseen vastuiden mukaisesti.

Tiedonhallintalain 5 §:n 2 mom. mukaan tiedonhallintamallin on sisällettävä vähintään tiedot:

1. toimintaprosesseja kuvaavista nimikkeistä, prosessista vastaavasta viranomaisesta, prosessin tarkoituksesta sekä prosessin sidoksista muihin prosesseihin.
2. tietovarantojen nimikkeistä, kuvaukset tietovarantojen sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin, sekä EU 2016/679 ja tietosuoja-asetus 30 artiklan kohta 1 huomioiden. (tietovarantojen nimikkeistä, kuvaukset tietovarantojen sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin sekä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-astus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU 2016/679), jäljempänä tietosuoja-asetus, 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun selosteen sisällöstä tai, jos selostetta ei tarvitse tietosuoja-asetuksen mukaan laatia, tietovarannosta vastaavasta viranomaisesta, tietovarannon käyttötarkoituksesta, keskeisistä tietoryhmistä tietoineistoissa, tietojen luovutuskohteista ja tietojen säilytysajoista).
3. tietoineiston arkistoon siirtämisestä, arkistointitavasta ja arkistopaikasta, tai tuhoamisesta.
4. tietojärjestelmien nimikkeistä, tietojärjestelmästä vastaavasta viranomaisesta, tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta, tietojärjestelmän liittymistä muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytävistä tiedonsiirtotavoista.
5. tietoturvallisuustoimenpiteistä.

4.2. Tiedonhallintamallin toimintaprosessit

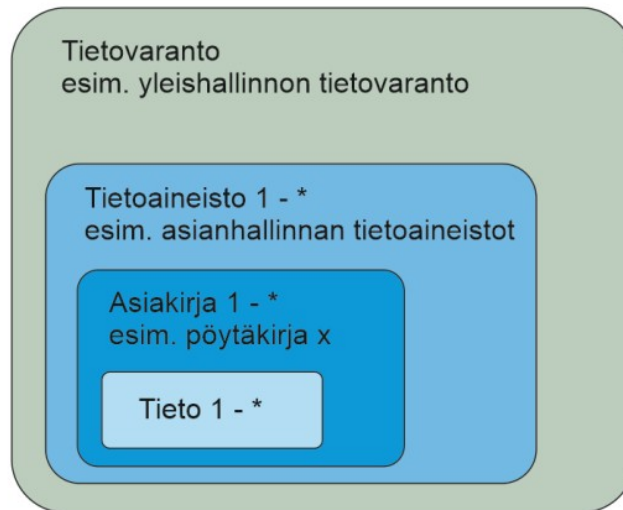
Toimintaprosessit muodostuvat viranomaisten tehtävien ja niihin liittyvien palvelujen toteuttamisen seurauksena, joten toimintaprosesseja koskeva tiedonhallintamalliin sisältyvät kuvaus on suositeltavaa muodostaa olemassa olevista kuvauksista siten, että ne yhteensovitetään sekä käsiteellisesti että toiminnallisesti yhdenmukaisesti vastaamaan tosiasiallista tilannetta tiedonhallintayksikössä tapahtuvasta toiminnasta.

Keminmaan kunnan toimintaprosesseja on kuvattu mm. seuraavissa asiakirjoissa;

- Arkistonmuodostussuunnitelma / AMS
- Keminmaan kunnan hallintosääntö
- Osastojen omat prosessikuvaukset

4.3. Tiedonhallintamallin tietovarannot

Tietovaranto on yhteenkuuluvien tietojen muodostama tietoaaineisto tai tietoaaineistojen kokoelma. Tietovaranto voi koostua yhden tai useamman järjestelmän tuottamista tai tietokannan sisältämistä tiedoista. Tietovarantoihin kertyy tai muodostuu tietoa, jota kerätään, käytetään, tuotetaan ja hallinnoidaan kunnan toiminnoissa. Tietovaranto, tietoaaineisto, asiakirja ja tieto suhteessa toisiinsa:

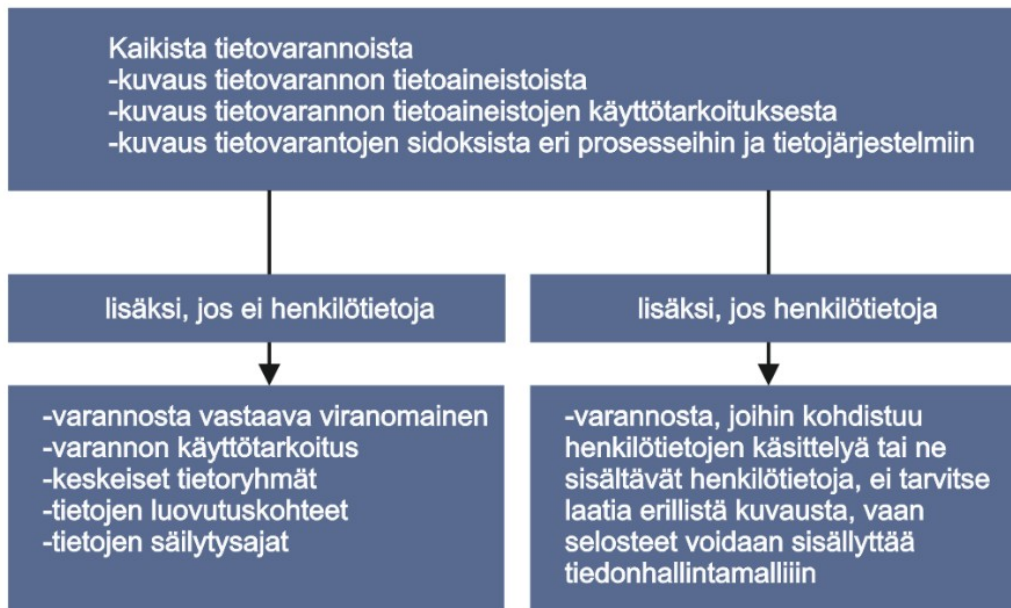

Keminmaan kunnan tietovarantoja ovat:

- elinkeinotoiminnan tietovaranto
- yleishallinnon tietovaranto, käyttötarkoitus: asianhallinta ja muu yleishallinnon tietotarpeiden käsittely
- henkilöstöhallinnon tietovaranto, käyttötarkoitus: henkilöstön palkkaaminen ja palvelusuhteen aikainen asiankäsittely
- taloushallinnon tietovaranto, käyttötarkoitus: taloushallinnossa käsiteltävien tietojen hallinta
- tietohallinnon tietovaranto
- terveydenhuollon tietovaranto
- sosiaalihuollon tietovaranto
- sivistyksen tietovaranto
- liikunnan, kulttuuri ja nuorison tietovaranto
- teknisen tietovaranto
- ympäristön tietovaranto.

Tiedonhallintalain mukaan mallin on sisällettävä vähintään tietovarantojen nimikkeistä, kuvaukset sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin. Tämän lisäksi on noudatettava tietosuojasetuksen määräyksiä.

Tietovarantojen kuvaamisessa tarvittavat tiedot:

4.4. Tiedonhallintamallin tietojärjestelmät

Tietojärjestelmä rakentuu erilaisista ohjelmistoista, laitteista ja niiden välisistä rajapinnoista, joiden avulla tietoaineistoja käsitellään. Lisäksi kuvataan liittymät tietojärjestelmistä toiseen ja käytetyistä tiedonsiirtotavoista. Keminmaan kunnan käyttämät tietojärjestelmät on listattu tietojärjestelmäluettelossa.

4.5. Tietoturvaluustoimenpiteet

Tietoturvan tavoitteena on suojata tietojärjestelmiä ja tietoja asiattomilta. Tietoturva sisältää sekä hallinnollisia että teknisiä toimia. Hallinnollisia toimia ovat esim. erilaiset politiikat ja ohjeet. Teknisiä taas ovat esim. palomuri ja muut tekniset ratkaisut. Tietoturva ei ole erillinen tehtäväkokonaisuus, vaan se on läsnä kaikessa toiminnassa. Tietoturva sisältää myös toimenpiteitä tietosuojan toteuttamiseksi.

Tietojärjestelmien käyttöönotoissa on arvioitava tietoturva vaikutukset tiedonhallintalain edellyttämällä tavalla. Arvioinnin perusteella tiedonhallintayksikön tehtävänä on ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tiedonhallintamallin muuttamiseksi ja muutosten toimeenpanemiseksi. Tietoturvaluustoimenpiteet suunnitellaan riskien arvioinnin perusteella. Tietoturva haasteet muuttuvat kaiken aikaa. Keskeistä tietoturvan hallinnassa on henkilökunnan jatkuva koulutus.

5. Tiedonhallintamallin ylläpitäminen

Keminmaan kunta ylläpitää tiedonhallintamallia voimassa olevien lainsäädäntöjen ja ohjeiden mukaisesti.